
VŠ jsou kritické, ale změny neodmítají

VŠ jsou kritické, ale změny neodmítají

LIDOVÉ NOVINY

11.10.2011, Rubrika: Názory, Strana: 11, Autor: PAVEL RIPKA

POLEMIKA

Sobotní Lidové noviny otiskly na titulní stránce sloupek Martina Zvěřiny (Vysokým školám změny nevoní, LN 8. 10.), který obsahuje několik nepatřičných výhrad proti vysokým školám.

Jako vysokoškolský učitel a člen reprezentace vysokých škol cítím nutnost se proti tomu ohradit.

Je pravda, že minulé verze návrhů nového vysokoškolského zákona vzbudily největší výhrady u samotných vysokých škol. Ano: nejvíce výhrad přichází od vysokoškolských učitelů a studentů. Dovolil bych si ale připomenout, že vysokoškolští studenti v této zemi tradičně představují progresivní část veřejnosti. Bylo by asi podivné, kdyby návrh vysokoškolského zákona vzbudil nejvíce výhrad u zedníků nebo pekařů.

Zodpovědně prohlašuji, že základem zmíněných výhrad není snaha vysokých škol vyhnout se pozitivním změnám, setrvávat v nehybnosti a neměnit své zvyky, jak ve sloupku zaznělo. Vysoké školy jen poukazují na nepromyšlené nebo nebezpečné aspekty v předkládaných návrzích. Na druhé straně obě reprezentace vysokých škol (Česká konference rektorů a Rada vysokých škol, která má svou Studentskou komoru) systematicky na tvorbě nového zákona s ministerstvem školství spolupracují. Sám jsem na tom bezplatně odpracoval několik set hodin.

Martin Zvěřina naznačuje, že vysoké školy nechtějí dostávat prostředky podle kvality, nechtějí mít větší autonomii, nechtějí přísnější podmínky proti podvodníkům. To je samozřejmě přesně obráceně. Vysoké školy již nyní část prostředků podle kvality dostávají, tato část se postupně zvyšuje a vysoké školy to vítají. Definovat kritéria kvality není jednoduché a vysoké školy na tom dlouhodobě s ministerstvem spolupracují. Tento systém na ministerstvu prosadil bývalý náměstek Jan Koucký, který zastavil podporu masového nárůstu počtu studentů, což do jeho doby byla politika ministerstva. Cílem některých minulých návrhů bylo autonomii vysokých škol omezit a posílit vliv podnikatelských a politických kruhů na vysoké školy. Tomu se samozřejmě studenti i učitelé brání.

Martin Zvěřina tvrdí, že vysokým školám se do změn nechce a nepředkládají věcné námitky proti navrhovaným normám. Tak tomu opravdu není. Současná pracovní skupina pro přípravu vysokoškolského zákona má řadu členů delegovaných vysokými školami, já jsem jedním z nich. Zejména v současné éře kompetentního a široce respektovaného náměstka pro vysoké školy Ivana Wilhelma jsou věcné připomínky ke konkrétním bodům návrhu zákona brány vážně. V současné době tedy nad textem zákona probíhají tvrdé, ale věcné diskuse. Sporným bodem většinou není cílový stav, ale způsob, jak se k němu dopracovat, a řešení přechodného období. Příkladem je změna chápání profesur jako funkčních míst místo doživotních titulů.

Existuje ale jedno konfliktní téma: školné. Bude-li zavedeno nepromyšleným způsobem a bez široké politické shody, může napáchat velké škody. Skuteční odborníci jsou na rozpacích. Zpráva OECD prohlásila, že se neprokázal vliv školného na kvalitu vysokého školství. Navrhovaný systém odloženého školného se nikde neosvědčil, je velmi neefektivní a složitý. Domnívám se, že mnohem praktičtější by bylo rozšířit možnost jednotlivých škol vybírat poplatky, zejména od studentů, kteří nestudují řádně. Motivační efekt takových poplatků by totiž mohl být vyšší než v případě odloženého školného.

Na vysokých školách učí řada kvalifikovaných a nadšených pedagogů. Mnozí z nich by mohli odejít za mnohem vyššími platy do průmyslu nebo nedalekých univerzit v zemích, ve kterých si politici i novináři vysokých škol váží. K náladě těchto lidí, ke kterým se neskromně počítám, ale sloupek Martina Zvěřiny nepřispěl.

Vysoké školy jen poukazují na nepromyšlené nebo nebezpečné aspekty v předkládaných návrzích